

"מהצד הנשי"

נושא כללי: "מהצד הנשי"

תת נושא: "מעמד האישה בחברה החרדית"

מגישה: לרה סטולר

ת"ז: 327937652

בית ספר: אורט גוטמן נתניה

שם המורה: יסמין כהן

קישור לאתר:

תוכן עניינים

3-2.....	הקדמה+מבוא.....
6-4.....	סקירה ספרותית קבוצתית (מבוססת על מאמרים).....
	סקירה
7-9.....	ספרותית אישית (מבוססת על מאמרים).....

הקדמה:

אני לרה סטולר מכיתה יב"8, בבית ספר אורט גוטמן נתניה, במגמת תקשורת מזה 3 שנים. ביצעתי את הפרויקט שלי בנושא מעמד האישה בחברה החרדית שמאוד עניינה אותי בהיותי אישה. בפרויקט אני ועוד 4 חברותיי הצטוותנו כקבוצה ובחרנו בנושא 'מהצד הנשי'. בחברתנו קיים חוסר שוויון מגדרי ואפלייה בין נשים לגברים. בתחומים כגון: הפרשי שכר, מקום עבודה, תחומי הספורט, החפצת נשים ועוד. מקומן של נשים, בחברה בכלל ובתחום התעסוקה בפרט עובר בשנים האחרונות תהליכים של שינוי מתמיד, אולם הדרך לשוויון אמיתי עוד ארוכה. רצינו להראות את הצד הנשי- הצד השני בכל מה שקשור בהחפצת נשים, הפרעות אכילה, אמהות צעירה, מעמד האישה ומיניות של נשים.

מאז ומתמיד הפריע לי אי השוויון כלפי נשים שקיים בחברה החרדית. כשאימי עלתה לארץ היא נאלצה לגור בשכונה חרדית בבני ברק, לא מעט פעמים היא נחשפה לאפליה והשפלה כלפני נשים בשכונתה. אני זוכרת שהיא סיפרה לי שראתה אישה שבעלה הכה אותה, כששאלה מה קרה האישה ספרה לה שלא הצליחה להיכנס להריון ובעלה התאכזב. בהמשך חיי נחשפתי לעוד סיפורים מזעזעים שקורים על בסיס יומי בחברה החרדית. לקחתי את הפרויקט הזה כהזדמנות להעלות מודעות, לנסות לשנות בתקווה לתת לאותן נשים יחס שווה והוגן.

מבוא:

בארץ ישראל כיום, נשים חוות את העולם אחרת מגברים; הן עומדות בפני ציפיות, אידיאלים, קשיים, אפילו וסטריאוטיפים שהן צריכות לנפץ ולהתמודד איתם ביום יום. בפרוייקט שלנו שעוסק בנשים ובחוויותיהן, אנו רוצות להראות לעולם את "הצד הנשי"; להראות את ההקשיים של האישה הממוצעת ואת איך שנראים ה"הקשיים הנשיים" מהצד של אלה החוות אותן - הנשים. דרך כך שאנחנו חושפות את הצד השני (הנשי) בחיי היום יום, בנושאים חמים כגון הפרעות אכילה ודימוי גוף, הטרדות מיניות, נשים בדת, החפצת נשים ועוד, אנחנו מקוות להשפיע על הצופים והקהל של האתר שלנו: שישמעו את הפודקאסטים, יקראו את הכתבות והסיפורים ויזדהו עם הכתוב ולא יפחדו לשתף חוויות או לחילופין - שיפעלו כדי את הקשיים שהם והן יכולים ויכולות למנוע.

בחרנו ב"נשים" כנושא הכללי לפרוייקט שלנו משום שחשוב לנו להפיץ לעולם את "הצד הנשי"; אנחנו יודעות שהחברה כיום אינה שוויונית לנשים, שנשים מתמודדות ביום יום עם קשיים שכבר הפכו להרגל. לנו, בתור נשים, חשוב לשתף חוויות וסיפורים של נשים על מנת להראות איך, בחברה שלנו כיום, זה מרגיש להיות אישה, ובעקבות שיתוף הסיפורים, החוויות, והרגשות בשילוב עם העובדות אנחנו מקוות להצליח לשנות את החברה הישראלית ולעורר מודעות לחוויות מהצד הנשי - או לפחות, את החברה הקרובה לנו. כולנו נשים ואנחנו רוצות שיראו אותנו, ישמעו אותנו ויבינו את הצד שלנו. חוץ מזה, הרבה נשים נאבקות כדי שיראו אותן ויבינו את הצד שלהן ואנחנו מרגישות שזה חלק מאחריותינו לעזור לנשים להשמיע את הקול שלהן בחברה ולדאוג לזה שהדור הבא של הנשים לא יצטרך להתבייש לשתף את החוויות שלהן.

בעולם אוטופי נשים היו שוות בחברה והן לא היו צריכות לעמוד בפני ציפיות שונות, יחס מזלזל או להרגיש לא בנוח עם עצמן בגלל שהן נשים.

המסר שלנו הוא שנשים מתמודדות עם הרבה ושהן חזקות ומגיע להן יחס שווה בחברה! מגיע להן לא להתבייש בעצמן, בגופן או בחוויותיהן, להרגיש שוות בחברה, ולשתף ולהיפתח על החוויות שהן עוברות בלי שישפטו ויאשימו אותן.

מטרתנו היא קודם כל להעלות מודעות על הקשיים של הנשים בישראל; להראות את הצד שלהן ואת הבעיות היומיומיות שהן צריכות להתמודד איתן ואת נקודת המבט שלהן לסיטואציות שונות ולמצבים שונים בחברה. להראות לגברים, ילדים, מבוגרים, נשים ונוער את הקשיים הסיטואציות שאליהן נקלעות נשים - לגרום לכמה שיותר אנשים להכיר את המצבים והקשיים הללו.

חוץ מזה, אנחנו אמנם מציגות את "החוויה הנשית העכשווית" אבל אנחנו רוצות לעורר שינוי בחוויה הזאת; לגרום לזה שנשים לא יצטרכו להסתכל על הקשיים, האפילויות והחוויות הקשות האלו בבושה וקבלה לסדר היום אלא שאחרי שנסיים את הפרוייקט נצליח לשנות או לפחות נעזור לסלול את ראשית הדרך לשינוי בתפיסה של נשים בחברה הישראלית ובחוויות והקשיים שהן עוברות ביומיום.

סקירה ספרותית קבוצתית (מבוססת על מאמרים):

נשים הן אחד משני המגדרים הבינאריים הבסיסיים (נשים וגברים) שהחברה שלנו מחולקת אליה. בחברה שלנו נשים נתפסות כנחותות יותר, בין אם זה בגלל תכונות ביולוגיות (נשים חלשות יותר פיזית מגברים) ובין אם זה בגלל תכונות חברתיות ש"הוענקו" להם ולנשיותן עם השנים (נשים נתפסות כחלשות, רגישות, תלותיות, רכלניות וכו').

עם התכונות האלו באים גם סטריאוטיפים רבים וציפיות שונות שהחברה מעמידה בפני נשים (כגון גידול ילדים, צניעות, אי צניעות מסויימת, משקל גוף נמוך, שילוב של גידול ילדים עם קריירה ועוד). כל אלה מחונכים ומושרשים מדור לדור וצפים כל הזמן בחיי היום שלנו בין אם זה בבתי הספר (לדוגמת, אכיפת תלבושת "צנועה" כמעט ורק בקרב בנות), בעבודה או במדיה החברתית (לדוגמת, תגובות ויחס לפוסטים חושפניים בנות יקרא בשמות גנאי לעומת בנים שיעודדו) - היחס השונה אל נשים והסטריאוטיפים הייחודיים להן לא עוזבים אותנו לרגע.

בחברה שלנו כיום, להיות אישה כולל עמידה והתמודדות בפני המגרעות, הקשיים, הסטריאוטיפים והציפיות הללו ולעיתים גם שבירה שלהם בחברה הקרובה אלינו.

בתחקיר שלנו בחרנו להתמקד בתחומים הבאים הנקשרים יחד ע"י הנושא הגדול של "נשים":

הטרדות ותקיפות מיניות - הטרדות ותקיפות מיניות הן פגיעה של משהו בצורה מילולית, רגשית או פיזית באופן מיני לדוגמת הערות מיניות שלא במקום או נגיעות פיזיות שלא ברצון באיברים פרטיים של הנפגע/ת. ע"פ מחקר שנכתב על ידי "[איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות תקיפה מינית ולנפגעי תקיפה מינית בישראל](#)" כ 35% מהנשים בעולם עוברות פגיעה מינית בחייהן. בישראל אחת מכל שלוש נשים תותקף מינית בחייה, ולפי המשרד לביטחון הפנים כ-84 אלף נשים נפגעות בשנה, וכ-230 תקיפות מיניות קורות בכל יום.

בישראל רק כ-6% מהפגיעות מדווחות לרשויות, מעל 85% מהפגיעות מבוצעות על ידי אדם אשר מוכר לקורבן. רובו המוחלט של המתלוננות אשר מתלוננות על הטרדה מינית הן נשים, בנוסף רובן **המוחלט** מתלוננות על מטרידים גברים.

מיניות נשית - הנושא של מיניות נשית הוא נושא מלא בסטיגמות וחורים: יש נשים שלא מסוגלות לבטא את עצמן בצורה מינית וחוששות בגלל הדרך שבה החברה לימדה אותן להתייחס למיניות - היא גורמת להן להתבייש בזה שהן "רוצות את זה" כי הסטריאוטיפ הנשי אומר שנשים הן "תמימות" ולא אמורות לרצות לקיים יחסי מין, יש מלא ערפול ומידע שגוי שמערפל את הנושא הזה עוד יותר וגורם לנשים לא להיות מודעות למיניותם ולהרגיש בושה או לא בנוח לדבר על ואפילו לקיים יחסי מין.

החפצת נשים - החפצת נשים היא הורדה של מעמד האישה והפיכתה ללא יותר מחפץ מיני: הופכים כל דבר שהיא עושה או לובשת והופכים אותה למיני, מורידים אותה לדרגת חפץ כאילו היא לא חושבת או מרגישה אלא נועדה רק לשרת למטרה מינית.

דימוי גוף נמוך והפרעות אכילה אצל נשים – הנושאים הצמודים של הפרעות אכילה ודימוי גוף בקרב נשים הם נושאים שהפכו לשגרה בחיי היום יום הנשיים. הפרעות אכילה, שהן קבוצת מחלות נפש שבהן המאובחן סובל מחרדות בכל הנוגע למזון ומבעיות תזונה קיצוניות (תת תזונה או זלילת יתר), נפוצות בעיקר בקרב נשים: 90-95% מהמאובחנות בהפרעות הללו הן נשים וזאת בגלל הלחצים הרבים שהחברה מפעילה על נשים בנוגע למשקל גופן והתאמתן ל"אידיאל הגוף נשי".

נשים תחת לחץ חזק מאוד להתאים להרבה מאוד סטריאוטיפים בזמנית, ואחד מהדברים שאידיאל היופי דוחף הוא את האשליה שכדי להתאים לכולם נשים צריכות להיות רזות. באתר של עמותת סהר נאמר: "החברה מעמידה את הנשים תחת לחץ אדיר להיות רזות.", "...אנחנו מקבלות את המסר שכדי להשיג את כל אלה, אנחנו חייבות שיהיה לנו גוף מושלם. התבגרות בחברה של היום שונה מאד לנשים בהשוואה גברים. אם גוף הגבר משתנה או ששיער ראשו מתחיל להלבין, הוא נחשב "מכובד". אם זה קורה לאישה, היא "מזניחה את עצמה". "

עקב כל הלחצים הללו שנשים עומדות בפניהם נשים לעיתים מניחות שהן לא מצליחות לעמוד בפני כל הציפיות הללו בגלל אי התאמתן ולמודל היופי. ועל כך מוסיפים עוד באתר של עמותת סהר: "הפרעת האכילה הופכת לדרך בריחה מלחצי החיים היומיומיים. אנחנו לא יכולות עוד ליהנות מאוכל, כי החברה והתקשורת גורמות לנו להרגיש אשמות על שאנו אוכלות".

אימהות צעירה - אימהות צעירות הן נערות שנכנסות להריון בגיל צעיר מה שמצריך אותן לקחת אחריות גם על עצמן וגם על התינוק בגיל צעיר.

מתוך אותן הנערות שנכנסות להריון בגיל צעיר יש נערות שלוקחות על עצמן את האחריות של הקמת משפחה מבחירה ויש נערות ש"נקלעות" למצב הזה בגלל קיום יחסי מין לא בטוחים. המצב של הריון

לא מתוכנן יכול לגרום להרבה חרדה ולחץ אצל הנערה, יש לנערות שנכנסו להריון לא מתוכנן אפשרות להמשיך או להפסיק את ההריון עם עזרה ובתמיכה של צוות בית ספר, פנייה לרופא או בכלל להישען על המשפחה.

על פי ד"ר גיא גוטמן הגניקולוג יש סיכונים רבים להפלות, תופעת הלוואי שנראית הרבה בקרב הנערות לאחר ההפלה היא דיכאון וחלקן צריכות לקבל סיוע נפשי מקצועי בשביל להמשיך בשגרת היום יום שלהן.

בעיות כלכליות - כל נערה שנמצאת עדיין בתיכון ונכנסת להריון ניצבת בפני מספר קשיים אחת מהן היא הבעיה לפרנס את עצמה ובנוסף גם תינוק, ילדה בגיל 16 לא יכולה לפרנס את עצמה כי אין זמן לעבודה כי יש בית ספר אז היא מסתמכת על ההורים שיעזרו לה בכל מה שהיא צריכה אם זה בקניית מוצרים הכרחיים כמו בגדים ואוכל או בכלל בעזרה בטיפול הילד לאחר שנולד, אך ילדה שההורים מחוץ לתמונה אין ברירה אלא ללכת לעבוד ובשלב מאוחר יותר אין בית ספר כי ההריון לא מאפשר זאת ואם לא יכולה לעבוד מה היא עושה? מי עוזר לה ומה עם התינוק? הדברים הבסיסיים שהם צריכים להתקיים לא נמצאים בהישג יד.

בעיות חברתיות - כל נערה שנכנסת להריון כשעדיין נמצאת בתיכון שהמצב החברתי הוא קשה כי תמיד ימצאו מה להגיד עלייך, אז מה יגידו על ילדה בת 16 שנכנסה להריון? האם החברים ישארו ויתמכו או שבכלל יפנו אלייך את הגב.

אונס - תינוק שמזכיר את האונס את החוויה הרעה, נערה שנכנסה להריון מפני שנאנסה ניצבת בפניי הדילמה על האם לשמור את התינוק אבל לחשוב על האפשרות שהלידה ואחר כך על גידול הילד יהיו קשים מבחינת כל המחשבות והתחושות הרעות מהמקרה או אם לוותר עליו אבל זה לוותר על התינוק שלך על האפשרות שיהיה לך לגדל מישהו.

מעמד הנשים בחברה החרדית - מעמד הנשים בחברה שלנו כיום הוא עדיין לא שווה. נשים עדיין נתפסות כירודות ושתפקידן הוא "לשרת מישהו". אחד המקומות שהסתכלות על נשים היא הכי קיצונית בבחינה הזאת היא בחברה החרדית.

נשים בחברה החרדית נתפסות כלא יותר מיצר או מחפץ מיני. ההסתכלות על נשים היא מורידה וירודה, נשים צריכות להתכסות כדי "להגן" על עצמן מהגבר וכדי להגן על הגבר מיצר מיני.

בכתבת "הדרת נשים" הפמיניזם כמנצח העצוב מתוך המכון הישראלי לדמוקרטיה נאמר: "[בחברה החרדית] נשים הן "מין" ומין הוא הרי אנטי-קדושה", הכותב מוסיף "בראש שלהם כל העניין הזה של צניעות הוא השפלה של האישה, כל הפרדה בין גברים ונשים היא ביטוי של עליונות גברית מקוממת" בנוסף במאמר רשום "שיח הצניעות מעוצב בראש ובראשונה מנקודת מבטו של הגבר, על פי שיח זה, מבטו המיני, החודר, של הגבר קיים תמיד, ולכן האישה צריכה להתגונן, להתכסות."

סקירה ספרותית אישית (מבוססת על מאמרים):

לאחר מחקר שביצעתי בנושא מעמד האישה בחברה החרדית, גיליתי דברים חדשים ומפתיעים. לפי מחקר שפרסם [מכון פיו](#) במגוון דתות ברחבי העולם נשים הן בדרך כלל יותר דתיות מגברים. מחקר נוסף התומך בטענה זו, בשם "פער המגדר בדת מסביב לעולם", מצא מידע מ 84 מדינות שאומר שנשים התפללו באופן יומיומי גבוהה יותר מגברים או באופן שווה. בישראל לעומת זאת, המחקר הראה שגברים ישראלים יהודיים משתתפים יותר בפעילויות דתיות לעומת נשים. לדוגמא, בעוד 37% מהגברים הישראלים היהודים פוקדים את בית הכנסת פעם בשבוע או יותר, רק 18% מהנשים הישראליות היהודיות עושות זאת. בנוסף גברים ישראלים יהודים נרשמו כבעלי שיעור מעורבות דתית מעט גבוה יותר מאשר נשים ישראליות יהודיות. לדוגמא: 64% מהגברים הישראלים היהודים צמו לכל אורך יום הכיפורים האחרון, לעומת 57% מהנשים הישראליות. כמו כן, שיעור הנשים הישראליות הנוסעות בשבת (65%) גבוה ביחס לגברים (59%). בנוסף יש הבדלים בחשיבות הדת בחיי הפרט, 35% מהגברים היהודים דיווחו כי הדת היא "מאוד חשובה" עבורם, ביחס ל-25% בלבד מהנשים היהודיות שענו כך.

במאמר בנושא [דרכי התמודדות של נשים חרדיות](#) עם שינויים המתחוללים בחברתן בתחומי ההשכלה, התעסוקה והפנאי. נערך מחקר שבדק את האופן בו נשים חרדיות חוות את כניסת השינויים לחברה אשר בה הן חיות. למחקר זה נבחרו 31 נשים חרדיות אשכנזיות המתאימות להגדרות המחקריות של "חברה חרדית" – כלומר בנות להורים חרדים, שלמדו והתחנכו במסגרות חרדיות וממשיכות לנהל אורח חיים חרדי. על פי מחקר זה מצאו שהחברה החרדית מעודדת ומטפחת דמות נשית בעלת מאפיינים "נשיים" כמו ביישנות, עדינות, צניעות ואפילו כניעות, שאמורה למצות את כישוריה בבית, "כל כבודה בת-מלך פנימה". כלומר, האישה אמורה להוכיח את יכולתה וכישוריה באחריות על חינוך הילדים וטיפול הבית והמשפחה. לפי כתבה על נשים חרדיות במאה ה-21 משפחה, קהילה וחברה מתוך המכון הישראלי לדמוקרטיה נשים חרדיות במאה ה-21: אחוז התעסוקה והכנסה שיעור התעסוקה בקרב נשים חרדיות נמוך מזה שבקרב נשים יהודיות לא חרדיות. ב-2014 עמד שיעור הנשים החרדיות העובדות על 71%, לעומת 79.5% בקרב נשים יהודיות לא חרדיות. עם זאת הפער ביניהן הצטמצם בשנים האחרונות. כך למשל, שיעור התעסוקה של נשים חרדיות ב-2003 עמד על 51%, לעומת 68% בקרב הנשים היהודיות הלא חרדיות. שיעור העובדות במשרה מלאה: שיעור הנשים החרדיות העובדות 35 שעות ומעלה עמד ב-2014 על 34.5%, לעומת 62.5% בקרב נשים יהודיות לא חרדיות. בתחום זה הפער בין נשים חרדיות לנשים יהודיות לא חרדיות התרחב בעשור האחרון. ב-2004, למשל, עמד שיעור הנשים החרדיות העובדות 35 שעות ומעלה על 64%, לעומת 61% בקרב הנשים היהודיות הלא חרדיות. שיעור הבלתי מועסקות בקרב נשים חרדיות גבוה משיעור הבלתי מועסקות בקרב נשים יהודיות לא חרדיות. מאז 2003 חלה ירידה בקרב הנשים היהודיות הלא חרדיות הבלתי מועסקות, שעמד באותה שנה על

9.5%. בקרב הנשים החרדיות נצפתה באותה שנה ירידה קלה בלבד. שיעור העובדות העצמאיות בקרב נשים חרדיות ב-2014 היה דומה לשיעורן בקרב העובדות היהודיות העצמאיות הלא חרדיות. בקרב הגברים החרדים שיעור העובדים העצמאים הוא 14%, נמוך לעומת השיעור המקביל בקרב הגברים היהודים הלא חרדים 20%.

במאמר "[הדרת נשים](#)" – הפמיניזם כמנצח העצוב" מתוך המכון הישראלי לדמוקרטיה נאמר: נשים הן "מין" ומין הוא הרי אנטי-קדושה", בין הציבור החרדי לציבור החילוני מתנהל "דו שיח", החברה החרדית טוענת שהם אינם מעוניינים בשוויון לנשים והחילונים אינם רואים בצניעות ערך. לפי מאמר שנכתב ב"מקור ראשון" נאמר שאי אפשר להסביר לחילוני ליברל שצניעות קשורה להבדל המיני שבין גברים ונשים ולא להבדל המגדרי ביניהם. שמירה על צניעות בתרבות הדתית היא כמו שמירה על ניקיון, או שמירה על שקט, או שמירה על פרחי בר. חבל לנסות, זה כמו להסביר לעיוור מה פירוש צבע כחול, הכותב אומר "בראש שלהם כל העניין הזה של צניעות הוא השפלה של האישה, כל הפרדה בין גברים ונשים היא ביטוי של עליונות גברית מקוממת". בנוסף במאמר רשום "שיח הצניעות מעוצב בראש ובראשונה מנקודת מבטו של הגבר" על פי שיח זה, מבטו המיני, החודר, של הגבר קיים תמיד, ולכן האישה צריכה להתגונן, להתכסות, ובכך "לכבד את עצמה", שאם לא תעשה את זה היא בעצם תשתף פעולה עם הפיכתה לאובייקט מיני. האישה מתבקשת "בסך הכול" לעזור לגבר להתגבר על יצרו המיני, הבלתי נשלט. תפיסה זו היא מבססת את רעיון ההפרדה בין נשים לגברים בבית הכנסת. דבר נוסף הנובע מאותה התפיסה הוא שנשים לא יכולות לקחת חלק בתפילה בציבור, לומר "דברים שבקדושה" - אישה=מין=אנטי-קדושה.

סקירה ספרותית אישית (מבוססת כתבות):

האם יש ביהדות שוויון בין נשים לגברים?

סוגיית השוויון בין נשים וגברים עומדת בליבת השיח של השנים האחרונות וממנה נגזרות עמדות רבות בנושאים שונים

הרבנים והרבניות של נאמני תורה ועבודה עונים מה היהדות חושבת על כל הנושא

אחת הסוגיות הבערות ביותר בחברה בכלל ובמגזר הפרטי בפרט היא סוגיית השוויון בין שני המינים. התנועה נפמינסטית הפכה את השיח וכיום צצים יותר ויותר קולות שדורשים שוויון, וכאלה מנגד. זוהי סוגיה כבדת משקל שממנה נגזרות פרקטיקות רבות שנוגעות לכל תחום בחיים- גיוס לצבא, מקצועות וחיי משפחה.

בשאלה שנשאלה בנושא, ענו הרבנים והרבניות תשובות שונות על האופן שבו הם תופסים את הסוגיה.

הרבנית ד"ר חנה פרידמן: במשך שנים עולם התורה דיבר רק בשפה אחת ולא נתן לנשים כלים לבטא את הכוונות שלהן... בהיעדר חצי מהלומדים התורה יצאה חסרה

"אני חושבת שהמהפכה הפמינסטית היא מהפכה הרבה יותר גדולה ממה שאנחנו מבינים כרגע. אנחנו לאורך שנים עסקים בלהבין את החלוקה המגדרית שהחברה התארגנה בצורה הרמטית סביבה. עד כמה ההבדלים הפיזיים משפיעים על הנפש ועל החלוקה בתוך המשפחה. יותר ויותר אנשים מרגישים שהנורמות מצרות את צעדיהן. הבירור הזה משמח ומכאיב, כמו נעל שלוחצת על רגל. בעולם הקודם היו הרבה עוולות. נשים שהסתובבו מוחלשות ולא מסוגלות לממש את צלם האלוקים שבהן. גם עולם התורה דיבר רק בשפה אחת ולא נתן לנשים כלים לבטא את הכוונות שלהן. התורה מתפתחת על ידי לומדיה ובהיעדר חצי מהלומדים התורה יצאה חסרה. יש משהו מאיים בשינוי סדרי חברה. שום דבר לא מובן מאליו. מי שיוצא לדרך צריך להאמין שהסוף שווה את המחיר"

הרב צבי והרבנית אושרה קורן: תהליכים של העולם שיוצרו יותר שוויוניות בין נשים וגברים זה חלק מתיקון עולם

"בבראשית פרק א' האיש והאישה נבראים ביחד, שניהם נקראים אדם, ותפקידם לעסוק בתיקון עולם. פרק ב' מדבר על זה שהאישה נבראת מהאיש, כלומר: יש שיוויון בערך (פרק א'), ושוני בזהות (פרק ב'). בפרק ג' פוגשים את הפסוק: "והוא ימשול בך". האם האיש צריך לשלוט באישה? לאורך ההיסטוריה הגברים אכן

שלטו בנשים ולא היה שיוויון. אבל צריך מה שכתוב בפרק ג' הוא שזו קללה. אין מצוה בתרי"ג המצוות שהאיש ישלוט באשה, להיפך: זה קילקול שנולד בעולם בעקבות חטא אדם וחוה. כמו שהתורה אמרה "וקוץ ודרדר תצמיח לך", ושיפור החקלאות זה תיקון, כך גם התהליכים של העולם שיוצר יותר שוויוניות זה חלק מתיקון עולם.

התפקיד שלנו הוא להחזיר את העולם למצב של בראשית, על ידי הכלים ההלכתיים של התורה שבעל פה, במסגרת ההלכה, בשותפות של נשים וגברים, תלמידי חכמים ותלמידות חכמים, ביחד".

הרב דוד בן-זזון: אין שוויון בין נשים וגברים. השונות הזאת קובעת תפקידים אחרים בחיים.

"נתחיל בזה שגבר ואישה הם יצורים שונים. אף פעם לא ראיתי גבר שיכול ללדת או להניק. אין שוויון בין נשים וגברים. השונות הזאת קובעת תפקידים אחרים בחיים. אני חושב שחכמים בדרך כלל רצו שכל אחד ימלא את היעוד המדויק לו, כמו בקיבות-כל אחד עושה את התפקיד שלו. יש דברים שנשים יכולות לעשות וגברים לעולם לא יצליחו וגם הפוך. ההלכה היא מאוד פמיניסטית. למשל, האם גבר רשאי לעשות קידוש בשישי בערב לאשתו? זה בכלל לא בטוח. אם האישה לא התפללה אז לפעמים ראוי שהיא תעשה קידוש. יש מצוות שנשים מחויבות ומצוות שנשים לא חייבות בהם. אישה יכולה לעשות קישור ולהוציא ידי חובה מאתיים גברים".

מתודולוגיה קבוצתית:

בחרנו ב"נשים" כנושא הכללי לפרוייקט שלנו בגלל שחשוב לנו להפיץ לעולם את "הצד הנשי", כלומר להראות חיי היום יום של נשים בישראל ועם מה הן צריכות להתמודד. אנחנו יודעות שהחברה כיום אינה שוויונית לנשים, שנשים מתמודדות ביום יום עם קשיים שכבר הפכו להרגל. אנחנו בתור נשים, חושבות שמאוד חשוב לשתף חוויות וסיפורים של נשים בשביל להראות איך, בחברה שלנו היום, זה מרגיש להיות אישה, ובעקבות שיתוף הסיפורים, החוויות, והרגשות ביחד עם העובדות, אנחנו מקוות להצליח לשנות את החברה הישראלית ולעורר מודעות לחוויות מהצד הנשי - או לפחות, את החברה הקרובה לנו. כולנו נשים ואנחנו רוצות שיראו אותנו, ישמעו אותנו ויבינו את הצד שלנו. חוץ מזה, הרבה נשים נאבקות כדי שיראו אותן ויבינו את הצד שלהן ואנחנו מרגישות שזה חלק מאחריותנו לעזור לנשים להשמיע את קולן בחברה ולדאוג לכך שהדור הבא של הנשים לא יצטרך להתבייש לשתף את ההרגשות האישיות שלהן. המסר שאנחנו רוצות ומנסות להעביר הוא שנשים מתמודדות עם הרבה ושהן חזקות ומגיע להן יחס שווה בחברה! מגיע להן לא להתבייש בעצמן, בגופן או בחוויותיהן, להרגיש שוות בחברה, ולהרגיש שיכולות לשתף ולהיפתח על החוויות שהן עוברות בלי שישפטו ויאשימו אותן. מטרתנו המרכזית היא להביא לשינוי בחברה הישראלית, היא קודם כל להעלות מודעות על הקשיים של הנשים בישראל; להראות את הצד שלהן ואת הבעיות היומיומיות שהן צריכות להתמודד איתן ואת נקודת המבט שלהן לסיטואציות שונות ולמצבים שונים בחברה. להראות לגברים, ילדים, מבוגרים, נשים ונוער את הקשיים הסיטואציות שאליהן נקלעות נשים - לגרום לכמה שיותר אנשים להכיר את המצבים והקשיים הללו. חוץ מזה, אנחנו אמנם מציגות את "החוויה הנשית העכשווית" אבל אנחנו רוצות לעורר שינוי בחוויה הזאת, לגרום לזה שנשים לא יצטרכו להסתכל על הקשיים, האפילויות והחוויות הקשות האלו בבושה וקבלה לסדר היום אלא שאחרי שנסיים את הפרוייקט נצליח לשנות או לפחות נעזור לאותן הבנות לסלול את ראשית הדרך לשינוי בתפיסה של נשים בחברה הישראלית ובחוויות והקשיים שהן עוברות ביומיום.

קהל היעד אליו אנו מכוונות במהלך הפרויקט שלנו רחב ומגוון על מנת להפיץ את הנושא בצורה הטובה ביותר, והרחבה ביותר, על מנת לממש את מטרותנו. אנחנו נעזר בגופים שונים, למשל: קהל היעד שלנו הם גברים ונשים בגילאי 15-25, כלומר בנות ובני נוער ואנשים צעירים. בחרנו בטווח הגילאים הזה כמרכז קהל היעד שלנו כי אנשים בגילאים האלה הם דור העתיד, הם יוכלו להשפיע ולעלות את המודעות בנושא גם לדור הבא ולכל אלו שיבואו אחריו. חלוקת תפקידים לכתבות:

יהב - משאל רחוב

לרה - כתבת תחקיר

ליהי - פודקאסט

מאי - קמפיין

שון - ראיון

מתודולוגיה אישית:

במהלך הפרויקט המשותף שלנו, בחרתי לחקור את מעמד האישה בחברה החרדית. בחברה החרדית יש תופעה של הדרת נשים כבר שנים רבות. לדעתי, הדרת נשים זוהי תופעה מזעזעת, הדברים הקשים שנשים עוברות יכולים להשפיע בצורה קיצונית ולגרום לפגיעות נפשיות ופיזיות קשות. לאורך השנים האחרונות עלתה המודעות לתופעה זו ונראה שהבעיה הולכת ומצטמצמת אך לצערי תופעה זו עדיין קיימת. אני חושבת שזו תופעה שחייבת להיפסק בדחיפות ולהעלות יותר למודעות. כיום, בעידן המודרני שלנו ובחברתנו המונח הדרת נשים הוא מונח מאוד בולט. אני סבורה כי נושא זה הוא נושא מאוד חשוב, קריטי ומשמעותי במיוחד. בימים אלה ממש אנו עדים לתופעת הדרת נשים שמתרחשת בכנסת הישראלית, במפלגות הדתיות, שס לדוגמה יש הדרת נשים ולנשים שמבקשות להיכנס למפלגה אסור בטענה שחוסר ייצוגם כנסת "שומר" עליהן מפני עולם החיצון. יש הרגשה שבהחלטה החרדיות מונעים מהנשים להיחשף לעולם שבחוץ.

לאחר מחקר ותהליך ארוך שבמהלכו תיקשרתי עם נשים חרדיות, קראתי מאמרים וכתבות, המטרה המרכזית שלי היא להעלות מודעות להדרת והחפצת הנשים שמתרחשת בחברה החרדית. בנוסף לכך השינוי אותו אני רוצה לחולל בחברה הוא הצגת האישה כאישיות בפני עצמה ולא כחפץ או כלי להשגת מטרה מסוימת כמו מכונה להולדת ילדים, משרתת הבית ועוד. שינוי זה יגרום לחברה טובה יותר, בעלת שוויון, בעלת ערכים, ויעצים את דימויה האישי של האישה בפני אחרים בחברה החרדית.

קהל היעד שלי הם גברים ונשים בגילאי 15-25, כלומר בנות ובני נוער ואנשים צעירים. בחרתי בטווח הגילאים הזה כמרכז קהל היעד שלי כי אנשים בגילאים האלה הם דור העתיד, הם יוכלו להשפיע ולעלות את המודעות בנושא גם לדור הבא ולכל אלו שיבואו אחריו. הדרך שבה אני רוצה להגיע אל היעד שלנו (לעזור לכמה שיותר נשים חרדיות ולעורר מודעות) היא לדבר עם נשים חזקות כלומר, כאלו שמשפיעות דעת קהל, בשביל שידברו ויראו לבנות אחרות שהן לא לבד ושיש הרבה דרכים להתמודד עם הדברים שעברו בחייהן.

ייצוג נושא זה בתקשורת:

ישנם הרבה מאמרים וכתבות בנושא אך לצערי לא נתקלתי בהרבה בפירסומים בנושא בגופי התקשורת הטלוויזיונים או במדיות החברתיות השונות. ישנה תחושה שנושא זה לא מוצף מספיק על אף שעדיין הוא רחוק מלהיות פתור. על פי הסטטיסטיקות במחקרים הכתובים, מעמד האישה בחברה החרדית עדיין נמוך ולא שווה למעמד הגבר. זהו מצב שלא צריך לתת לו להמשך ויש לתת לו יותר מקום בתקשורת העכשווית אם ברצוננו לעורר שינוי מהותי, נוסף על החוקים הקיימים כיום בנושא שעדיין לא נותנים פתרון מלא לתופעה של הדרת נשים בחברה החרדית. אולם שבשנים האחרונות עלתה המודעות בנושא אך בעיה זו עדיין לא נפתרה.

דיון ומסקנות:

במהלך הפרויקט חקרתי את הנושא הדרת נשים בחברה החרדית באמצעות מחקר מעמיק של מאמרים כתבות פודקאסטים וראיון נשים חרדיות. לאחר מחקר זה הגעתי לתובנות ומסקנות רבות בנושא.

ניתן לראות שבחברה החרדית יש דרישות מסויימות מנשים למשל: צניעות, שילוב של גידול ילדים עם קריירה, הקשבה ומסירות מוחלטת לבעלן ועוד..

במהלך העבודה למדתי מזה הדרת נשים והזדעזעתי לראות שתופעה זו קיימת בחברה החרדית. עבדתי עם נשים שהיו חשופות להדרת נשים הסיפורים והחוויית שלהן, זה מה שהעלה לי את המוטיבציה עלות מודעות לנושא.

העבודה גרמה לי לגבש דעה שונה ממה שהייתה לי לפני כן, כשהתחלתי לעבוד על הנושא חשבתי שהחברה החרדית היא חברה אוהבת, חמה, ומגובשת. נשים נשאות בבית לגדל ילדים, גברים יוצאים לעבוד. אי השוויון הזה הפריע לי ולכן החלטתי לחקור את הנושא הזה אבל לא הייתי מוכנה למה שגיליתי.

במהלך המחקרים גיליתי דברים מזעזעים על החברה הזאת לדוגמא: שאישה צריכה לשכב עם בעלה רק בשביל לרצות אותו גם אם היא אינה רוצה. בנוסף שנשים יכולות למות ברחוב מסקילת אבנים רק בגלל שהתלבשו בצורה לא הולמת או לא צנועה מספיק. לקראת סוף בעבודתי החלטתי שאני חייבת לנסות לעזור, לנסות לכוון לשינוי משמעותי.

ביבליוגרפיה:

מאמרים:

מגדר ודתיות

"הדרת נשים"

דרכי התמודדות של נשים חרדיות עם שינויים

נשים חרדיות במאה ה-21

נשים חרדיות בשוק העבודה- אפליה

נשים חרדיות

נשים בחברה החרדית

כתבות:

<https://www.kan.org.il/tags/tag.aspx?tagid=1276>

<https://www.kipa.co.il/>

<https://www.ynet.co.il/judaism/article/sjqz8zsa9#autoplay>

<https://www.ynet.co.il/news/article/byesx0000yi>

<https://www.maariv.co.il/women/Article-688289>

<https://www.maariv.co.il/journalists/Article-734198>

<https://www.maariv.co.il/journalists/Article-727466>

<https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001412485>

<https://www.maariv.co.il/news/israel/Article-852932>

<https://www.ynet.co.il/>

<https://www.haaretz.co.il/>

<https://www.globes.co.il/>

<https://www.stlanguage.com/>